

Pensionsberegnerne undervurderer folkepensionen

Når danskerne på diverse hjemmesider søger hjælp til at beregne deres kommende pensionsudbetalinger – for at skabe overblik over indtægter som pensionister – skal de tage resultatet med forbehold. Det skyldes, at folkepensionen som hovedregel ikke inddrages fuldt ud i beregningerne. Pensionsberegnerne tager typisk ikke højde for folkepensionens pensionstillæg og reguleringen af offentlige ydelser. Sådan er det, selvom folkepensionen er en helt central del af pensionssystemet og også på lang sigt vil være den vigtigste brik i de fleste danskeres pension.

Beregning af den fremtidige pension er i sigens natur forbundet med en vis usikkerhed. Fremskrivninger vil altid være baseret på den fremtidige udvikling, man tror, er mest realistisk. Men kvaliteten af det billede, man får, afhænger i høj grad af, at alle kendte elementer tages med, og at man håndterer dem på en sammenhængende måde i beregningerne.

I dag anvender de forskellige pensionsberegnerne ofte forskellige forudsætninger. Det gælder uanset, om de kaldes pensionsberegnerne, pensionsmålere, pensionsinfo.dk eller noget fjerde. Folkepensionen udgør i den sammenhæng – og i kraft

Tabel 1: Forskel i den beregnede pension, hvis alle gældende regler om folkepension tages med, henholdsvis hvis de udelades

	25-årig lavindkomst	50-årig lavindkomst
Den forventede månedlige pension beregnet med inddragelse af alle gældende regler om satsregulering og pensionstillæg	21.800 kr.	18.400 kr.
Den forventede månedlige pension beregnet efter principperne i typiske pensionsberegnerne	11.200 kr.	10.300 kr.
Forskellen, hvis man ikke tager højde for satsregulering og pensionstillæg	49%	44%

Note: Tekstboksen side 3 indeholder en mere detaljeret beskrivelse af forholdene givet forskellige regneprincipper. Forudsætninger: Pensionsalder = 67 år; årsindkomst i 2013 = 250.000 kr.; bidrag til arbejdsmarkedspension = 9 pct.; inflation = 2 pct.; lønstigning = inflation + 1 pct.; afkast på obligationer = 4 pct.; afkast på aktier = 7 pct.

af sin meget store betydning – en helt særlig udfordring.

Der findes nemlig ikke nogen fælles standard for, hvordan folkepensionen inddrages i beregningerne. Det gennemgående billede er, at der ikke tages højde for reglerne om folkepensionens tillæg og dens regulering. Konsekvensen er, at de fleste pensionsberegnerne risikerer at undervurdere de indtægter, den kommende pensionist kan forvente at få. Kun pensionsberegneren på den offentlige hjemmeside borger.dk kommer nogenlunde hele vejen rundt om folkepensionen.

Stor forskel

En analyse, ATP har foretaget, viser, at den slags beregninger – alt efter borge-rens situation og de anvendte forudsætninger – kan mangle op mod halvdelen af den samlede pension, hvis folkepensionen ikke inddrages fuldt ud.

Tabel 1 illustrerer udfordringen. Tabellen viser to sæt beregninger for en 25-årig og en 50-årig med lav indkomst. I det første sæt beregninger er der taget højde for alle gældende regler om folkepension. I det andet sæt beregninger er der – som det typisk sker – set bort fra pen- ➤

sionstillægget og fra den løbende regulering af folkepensionen. Som det fremgår, medfører det betydelige forskelle i vurderingen af den samlede fremtidige pension. Her kan forskellen være helt op mod 50 pct.

»Analysens resultater kommer faktisk bag på os«, siger ATP's analysechef Ole Beier Sørensen: »I ATP har vi selv været med til at udvikle den pensionsberegner, der hedder PensionsInfo.dk. Derfor har vi også et medansvar for, at heller ikke den kommer ordentligt rundt om de offentlige pensioner. Det er ikke, fordi nogen ønsker at give misvisende resultater, men derimod fordi problemet hidtil i vidt omfang har været overset. Folkepensionen er imidlertid en helt central brik i danskernes pension, og selv på lang sigt vil den udgøre hovedparten af pensionen for de fleste pensionister. Der er behov for at finde en fælles standard for, hvordan den inddrages i beregninger af den fremtidige pension. Det gælder i pensionsberegnerne såvel som på PensionsInfo.dk. Det er naturligvis et arbejde, vi gerne deltager i.«

Vigtigt værktøj

Pension opfattes af de fleste som kompliceret – og ikke helt uden grund. Samspillet mellem private pensioner, arbejdsmarkedspensioner, ATP og folkepensionen giver et sammensat pensionsbillede, som det kan være svært for den enkelte at aflæse. Her kan pensionsberegneren være et vigtigt værktøj, som kan hjælpe folk i deres planlægning. Skyder pensionsberegnerne imidlertid for højt, kan det føre til, at tankerne om den økonomiske fremtid groft sagt bliver for optimistiske. Skyder de for lavt, er forholdet det modsatte. Begge dele kan være særdeles uheldig.

Som det fremgår af tabel 2 og 3, skal der betydelige ekstraopsparinger til for at lukke det hul i regnskabet, som man kan få præsenteret, hvis folkepensionen ikke er inddraget fuldt ud i beregningen.

Tabel 2: Pensionsberegninger for en 25-årig, forudsat alle gældende regler om folkepension tages med, henholdsvis hvis der ses bort fra satsreguleringen og/eller pensionstillægget

	Med satsregulering		Uden satsregulering	
	Med pensionstillæg	Uden pensionstillæg	Med pensionstillæg	Uden pensionstillæg
Den forventede skattepligtige indkomst i første pensionsår i 2013-priser	21.800 kr.	13.000 kr.	17.300 kr.	11.200 kr.
Så stor er forskellen	-	40%	21%	49%

Tabel 3: Pensionsberegninger for en 50-årig forudsat alle gældende regler om folkepension tages med, henholdsvis hvis der ses bort fra satsreguleringen og/eller pensionstillægget

	Med satsregulering		Uden satsregulering	
	Med pensionstillæg	Uden pensionstillæg	Med pensionstillæg	Uden pensionstillæg
Den skattepligtige indkomst i første pensionsår i 2013-priser	18.400 kr.	11.000 kr.	16.700 kr.	10.300 kr.
Så stor er forskellen	-	40%	9%	44%

Note: Pensionsindkomst i første pensionsår før skat i pct. af bruttoindtægt efter AMBI og pension i sidste aktive år.

De to problembørn

Problembørnene er to helt centrale mekanismer i den danske folkepension – pensionstillægget og satsreguleringen af folkepensionen.

Pensionstillægget: Folkepensionen er delvist indtægtsreguleret. Konkret betyder det, at størrelsen af folkepensionens tillæg – pensionstillægget – afhænger af, hvilke andre skattepligtige indtægter man har. Pensionstillægget udgør en betydelig del af pensionen, hvis man som modelpersonerne i tabellen ovenfor – hører til på lav- og mellemindkomstområdet og har udsigt til en god, men dog behersket privat pension. Typisk udelades pensionstillægget i beregninger af den fremtidige pension, og sker det, risikerer man at undervurdere ikke bare folkepensionen men også den samlede pension. Regneeksemplerne peger på, at det kan dreje sig om forskelle i den samlede pension på op til omkring 40 pct. Problemet betyder vil variere alt efter indkomst og alt efter hvor lang tid, man har frem til pensionen.

Satsreguleringen: Folkepensionens be-

løb reguleres løbende i takt med lønudviklingen. Sådan har det været siden midten af 1980'erne. Det betyder, at folkepensionen over tid støt øger pensionistens købekraft – altså at man i hovedsagen år efter år kan købe flere rugbrød for pensionen. Typisk udelades satsreguleringen af folkepensionen i pensionsberegnerens regnestykker. Eksemplerne i ATP's analyse peger på, at konsekvensen af det kan være forskelle i vurderingen af den fremtidige pension på op til godt 20 pct. – alt afhængigt af indkomst og af hvor lang tid, man har, til man går på pension. Problemet har særlig stor betydning, hvis der stadig er en årrække frem til pensionen.

Hvis både pensionstillægget og satsreguleringen udelades, peger eksemplerne på, at effekten kan være forskelle i vurderingen af den samlede pension på op til knap 50 pct. For en gennemsnitsindkomst vil niveaue under de anvendte forudsætninger være omkring en tredjedel.

Forbrugerrådet:

Et utilstrækkeligt billede

Forbrugerrådets cheføkonom Morten Bruun Pedersen, peger på, at disse be- ➤

grænsninger har betydning for pensionsberegningernes værdi som informations- og planlægningsredskaber.

»Hvis pensionsberegnerne ikke har ordentligt greb om de offentlige pensioner, ja så videregiver de også et utilstrækkeligt billede af den enkeltes vilkår som pensionist. Det er ikke godt nok. Det nytter ikke, at forskellige pensionsberegner håndterer opgaven forskelligt, regner forskelligt og sender forskellige signaler. Det er vigtigt, at en central tjeneste som PensionsInfo inddrager de offentlige pensioner på en ordentlig måde«, siger han og fortsætter:

»Jeg støder ind imellem på det synspunkt, at de offentlige pensioner skulle være særligt sårbare, fordi de hviler på politiske aftaler, og at pensionstillægget slet ikke bør medregnes, fordi man jo aldrig kan vide, om det består. Det er ikke hensigtsmæssigt, hvis pensionselskaber baserer deres rådgivning og information på den slags vurderinger: De bør i stedet tage afsæt i et komplet billede af de fremtidige vilkår, som de er kendt i dag. Alt andet vil være rene gætterier«.

PFA: Det handler om overblik

Et af de nyere bidrag på området er PFA's pensionstal, som giver den enkelte et billede af forholdet mellem den forventede indtægt som pensionist sammenlignet med indtægten lige før pensionering.

»Er pensionstallet 70, betyder det, at ens købekraft er 70 pct. af, hvad den var, før man gik på pension – eller omvendt, man har 30 procent mindre til forbrug, end man havde før. I PFA har vi med Pensionstallet haft stort fokus på at gøre pension forståeligt for vores kunder. Det handler om at gøre det

Sådan har ATP regnet

Beregningerne er foretaget med følgende samfundsøkonomiske forudsætninger:

Inflation	2 pct.
Lønudvikling	3 pct.
Satsreguleringsprocent	2,7 pct.
Afkast på obligationer	4,0 pct.
Afkast på aktier	7,0 pct.

Fuldtidslønnen i 2013 er sat til 250.000 kr. Det er forudsat, at modelpersonerne har samme fuldtidsløniveau gennem hele den erhvervsaktive karriere.

Modelpersonerne betaler bidrag til ATP efter gældende regler og er medlem af en arbejdsmarkedsordning med en bidragsats på 9 pct. (incl. arbejdsgiverandelen af bidraget).

De løbende bidrag fratrækkes arbejdsmarkedsbidrag og risikobidrag og ordningen belastes med pensionsafkastskat og omkostninger til administration og porteføljevaltning.

De gældende pensions- og skatteregler incl. skattereformen fra 2012 og reg-

ler herfra om regulering af diverse satser er anvendt.

Pensionsalderen er 67 år, og levetidsudviklingen er fastlagt af ATP's levetidsmodel SAINT. Pension fra ATP og fra arbejdsmarkedsordningen udbetales som en livsvarig pension, der reguleres i takt med inflationen.

Den samlede pension fra ATP og fra arbejdsmarkedsordningen samordnes med folkepension og ældrecheck, idet der tages afsæt i gældende regler incl. de ændringer, der blev vedtaget i forbindelse med skattereformen i 2012. Alle beløb og beløbsgrænser er indekseret efter gældende regler.

Beregningerne er herefter foretaget i fire kombinationer med og uden satsregulering henholdsvis med og uden pensions-tillæg og ældrecheck.

Beregningerne belyser således disse elementers betydning for det samlede pensionsresultat for en person med fuld erhvervskarriere og en forholdsvis lav løn.

let og simpelt, så flest muligt får lyst til at være med,« forklarer privatøkonom i PFA Carsten Holdum, og fortsætter: »Vi vil fortælle om pension på en simpel måde. Uden en masse tal, sådan at alle kan være med. Det skal være let at få overblik, og pension handler netop ikke om tal og prognoser, men mere overordnet om at have en god fornemmelse for, hvordan situationen ser ud, om man kan få enderne til at mødes i den tredje alder, og om der er grund til at gøre noget i dag. Pensionstallet er et bud på, hvordan den kommunikation kan se ud, når det drejer sig om dem, der er 10-15 år

eller mere fra pensionen. For dem, der er ældre, er informationsbehovet mere detaljeret.«

»Samtidig er det klart, at metode og forudsætninger skal være korrekte, solide og ensartede, så alle kunder får samme resultat, uanset hvor man søger hjælp. I den forbindelse må vi erkende, at der stadig er et stykke arbejde foran os. Særligt er der behov for at se på håndteringen af og betydningen af de offentlige ydelser. Det arbejde deltager vi gerne i sammen med ATP og andre,« siger Carsten Holdum.